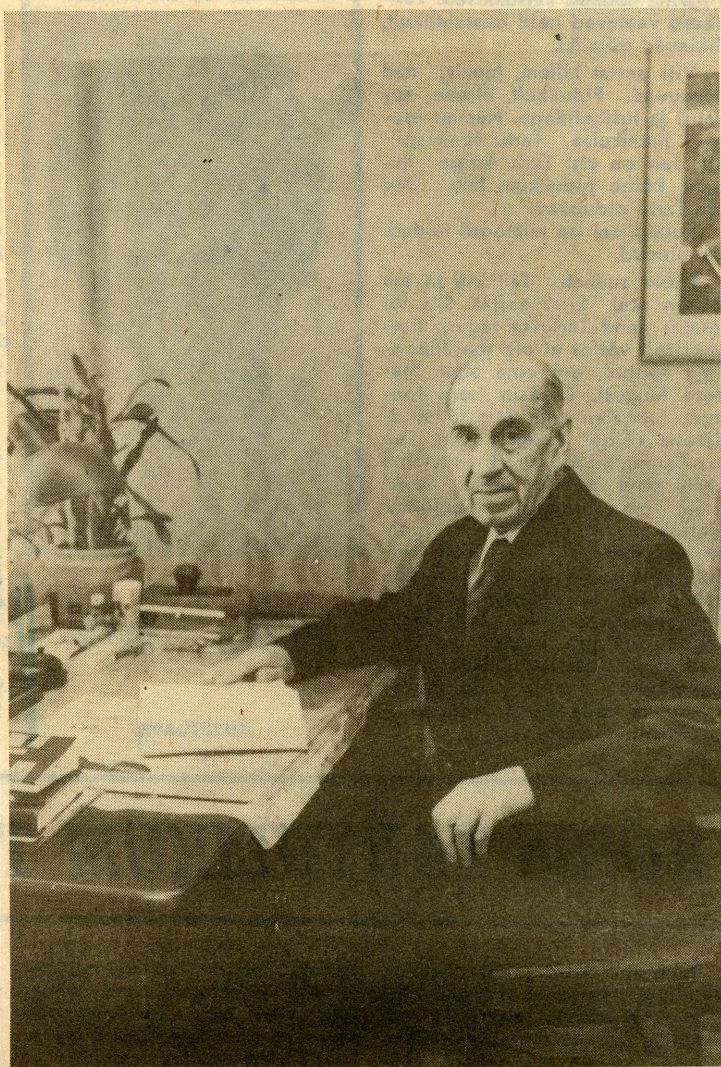

ÜHE DIPLOMITÖÖ RETSENSIOON

Diplomandi uurimus algab tavatult — tiitellehel seisavad tavakohaste rangete ridade asemel hoopis selge käega kirjutatud sõnad: «Väga austatud professor August Muuga — e tänutäheks osutatud abi eest. Zooinseneriteaduskonna üliõpilane Sirje Raud.» Ja edasi nii nagu tava nõuab: õppeisutus, pealkiri ja juhendaja: Pealkiri ütleb ka sisu ära: Prof. August Muuga osa Eesti loomakasvatuse arengus.» Õppeasutuseks on loomulikult kool, mille seinte vahel professor on teinud oma suuremad teod — Eesti Põllumajanduse Akadeemia. Ja juhendajaks August Muuga üks enlisi õpilasi — professor Ülo Oll. Edasi tuleb diplomitöös avaline, nagu oli vist ka päris avaline tolle 27. augustil 1902 Tartumaal Kadaja külas sündinud talupoisi lapsepõlv. Karasepõli ja vallakool. Rasina-Laane koolis osati panna õpilasi tööd ja haridust austama. Ja neid kahte omavahel siduda. Ühe tekitas koolmeister õpilastes veel: huvi kirjanduse vastu. See, nagu uurimuses tunnistab professor August Muuga oli talle hiljem suuresti abiks paljude artiklite kirjutamisel. Oige lühidalt on räägitud August Muuga edasistest kooliteest. Ometi oli see pikk ja mitte päris sile: Võnnu kihelkonnakooli järel tuli tahtmine minna õppima Tartu Opetajate Seminari. Sinna, nagu ka Aleksandri gümnaasiumi ei võetud — direktor polnud maapoistest huvitatud. Tuli valida kaubanduskool. Ärijuhatajaks ega kaubandusametnikuks polnud maapoiss aga ennast kunagi unistanud. Nii jätkas ta õpinguid Tartu Reaalkoolis. Ja sealt edasi juba ülikooli põllumajandusteaduskonnas. Ülikooli cum laude lõpetamise märgib ära ka põllumajanduslik ajakiri «Agro-noomia» 1929. aastal.

Edasi tuleb diplomitöö mahukam osa — August Muuga zootehniliste teadmiste propageerijana ja loomakasvatuse arendajana. Sellele tegevusele on ta pühendanud (ja pühendab praegugi) kõik oma jõu. Esimeseks kaalukamaks tööks sai ülikoolipäevil Rootsi zootehnikaprofessori N. Hanssoni söötmissalase õpiku tõlkimine eesti keelde. 1931. aastal kutusiti August Muuga pealinna Põllutööstusministeeriumi eriteadlase ametikohale. Sealne töö nõudis laialdasi teadmisi: tuli tunda veiste tõuaretust ja söetmist, aidata kõige kõrgemal tasemel lahendada loomakasvatuse majanduslikke ja juriidilisi probleeme. Lisaks jõudis August Muuga olla paljude loomakasvatusalaste komiteede ja nõukogude liige, revideerida põllutöökoole, korraldada lüpsivõistlusi. Ei unustanud ta ka oma nooruseunistust: saada pedagogiks. Lõpuks täitus ka see. 1940. aastal valiti ta ülikooli põllumajandusteaduskonna loomakasvatuse õppe-
tooli adjunkt-professoriks,

ühtlasi Ülikooli Loomakasvatuse Instituudi ja Loomakasvatuse Katsejaama juhatajaks. Seal jätkas ta oma õpetaja, prof. J. Mägi alustatud söötade keemilise koostise uurimist. Uurimise katkestas sõda.

Lühike on diplomitöö osa, mis puudutab noid sõja-aastaid. Küllap polegi teadlase tööst sõja ajal palju kirjutada — tarvis oli päästa ülikooli varad.

Kaalukaim osa tuleb sõjajärgsete aegade kohta. Ja kaalukas on professor August Muuga osa meie loomakasvatuses. Suurimaks ja mahukaimaks uurimistööks sai juba enne sõda alustatud söötade keemilise koostise uurimine. Tulemused avaldati esmakordselt 1954. aastal. Lisaks mitmed loomakasvatusalased publikatsioonid, esinemised teaduskonverentsidel ja nõupidamistel. Seda kõike pedagoogitöö kõrvalt EPA zootehnikateaduskonna põllumajandusloomade söötmise kateedri juhatajana.

Inimese elul pole lisasid. Need võivad olla ainult diplomitööl. Ja kuigi August Muuga kõik ettekanded, kõik sõnavõttud olid seotud aja pakilistest probleemidega, on nad diplomitöös välja toodud eraldi, lisana. Ettekandeid teaduskonverentsidel on 178, pluss

veel kümneid esinemisi raadios. Pikkade aastate jooksul on ta pidanud täpselt 30 suuremat ühiskondlikku ametit. Esimene neist oli 1939. aastal haridusministeeriumi õpperaamatute komitee liige. Siiani on ta zooinseneriteaduskonna nõukogu ja Eesti Loodusuurijate Seltsi liige. Autasusid ja aukirju on August Muugale antud palju. Kaalukamaiks peab ta neist kuraditosinat, millest esimene on J. Vares-Barbaruse eriauhind põllumajanduslikul näitusel esinemise eest ja viimane Tööveterani medal. Vahepeale mahub Eesti NSV teenelise teadlase nimetus. Trükkis on August Muuga nime all — teadlase puhul tuleb täpne olla — ilmunud 364 kirjutist.

Diplomand on ära toonud ka professor August Muuga juures õppinud aspirantide ja doktorantide nimes. Puudub tavaliste tudengite nimekiri, kellele on õpetajaks olnud professor August Muuga. Kas aga seda saabki olla? Tema käe all või tema raamatute järgi õppijaid on olnud nii palju, et... Kui palju just, vaevalt teab seda täpselt isegi tänane juubilar, professor August Muuga.